

Érzi Balassa is az életrajzi regényírásnak ezt a hybrid jellegét és — ha nem is tudja magát teljesen kivonni a kettős vonzás bűvköréből — legalább külön-külön áldoz nekik. A könyv közepe felé azonban beigazolódott, hogy kár volt engedményt tenni a »népszerűség és érdekesség« csábításainak. Hiszen Balassa, irodalmi és művészeti életünknek ez a jónevű szakértője, tud Vörösmartyról a tárgyias elemzés és oknyomozás szakszerű keretei között is érdekesen írni; ezenkívül pedig Vörösmarty lelki bontakozásának, ennek a rapszodikus csapongó és állardóan a magasfeszültségi ihlet lázában égő kedélyvilágnak »élethű« ábrázolása kétségkívül »regényíró« tollára kíváncszó feladat.

Vörösmarty gyermek- és ifjúkorát Balassa, ahol természetesen gyérek az adatai, regényes betétekkel tarkítja. Férfikorát ellenben igyekszik a költő alkotásainak elemzésével közelhozni; így ebben a részben már irodalmi megállapításokon elmélyült lélekrajzot kapunk. A szerző u. i. a maga leírásaiba, természeti képeibe és jellemábrázolásába beleszitalja a Vörösmarty-versek hangulatait. Ezeknek a fejezeteknek tehát nagy írói és művelődéstörténeti értékeik vannak, melyek Balassa könyvét magasan fölébelyezik a szokványos anekdotáló-pletykuló életrajzoknak. Ilyenek elsősorban gazdag és eleven korrajzi képei. A XIX. sz. elejének irodalmi, színi viszonyainak feltárása, Pest és Buda sokszínű városleírása sok új és érdekelto adalékot nyújtanak Vörösmarty korának megismeréséhez. Ezenkívül felvonultatja Balassa a kornak számos irodalmi szerepét játszó személyét, sőt úttörőjét. A főhős mellett találkozunk Bajza Józseffel, Toldy Ferencel, Kisfaludy Sándorral, Döbrentei Gáborral továbbá sok más neves és elfelejtett íróval.

Vörösmarty életének vége felé lelki egyensúlyát a reá nehezedő megpróbáltatások megrendítették. Ennek megrázó körülményeit Balassa tisztes komolysággal írja le, de olykor regényes elemekkel színezi.

Kétségtelen, hogy Vörösmarty újonnan »felfedezte« klasszikusaink közül való. Rönesszánszáért sokat tett Babits Mihály; ennek folytán ma már »élő költő« ő a szélesebb olvasóközönségünk tudatában is. De hogy gondolatai valóban közkincsünk és elevenen ható energia is legyen, ahhoz sokban hozzá fog járulni Balassa könyve is.

Augur.

Bakos József, Magyar játékok a magyar gyermekeknek! Érsekújvár, 1943. 31. l.

Immár harmadik esztendeje jelenik meg az érsekújvári gimnáziumban működő táj- és népkutató munkaközösségnek gyűjtése, Bakos József tanár szerkesztésében. Bakos derék munkássága nevelői és néprajzi körökben máris közismert. Most legutóbb az iskolai táj- és népkutató közösségek feladatairól és módszereiről szóló hasznos műve is megjelent. Bakos a címben jelzett füzetben is — éppenúgy mint az előzőkben — igen helyesen csak az előszót írta, továbbá a szellemi irányítást vállalta csak magára, a többi: a kutatást és gyűjtést rábízta növendékeire és így diákjai számára biztosította a népi műveltségbe való elmélyedés élményszerűségét, ezzel együtt remélhetőleg a szülőföld hagyományaihoz, a népi múlthoz való elszakíthatatlan, életreszólo hűséget is. Alig van a magyar iskolának fontosabb és korszerűbb feladata, mint az európai műveltség javainak magyar népi értékekkel való átszővése, hiszen az emberiséget csak népi sajátosságaink kifejezésével, azoknak az adományoknak feltárásával szol-

gálhatjuk igazán, amelyek a magyar földből, a magyar lélekből sarjadtak. Ez a jelentősége a kis füzetnek, bár minél több iskola követné Ersekújvár példáját.

Bálint Sándor.

Népiskolai ipari és kereskedelmi ismeretek. (Nemzetnevelők könyvtára. V. A népiskola könyvei. Egyetemi Nyomda.)

A jó tanítás első alapfeltétele a biztos tudás. Ebben a tudásban adta ki az »Országos Közoktatási Tanács« ezt a könyvet és bocsájtotta a tanítóság rendelkezésére. Megállapítja a bevezetésben, hogy nem azt az anyagot adja »amit, hanem amiről tanítania kell« a tanítónak a népiskola megfelelő osztályaiban. A tanító tehát, aki kezébe veszi, azzal a tudattal nyissa ki, hogy olyan ismeretanyagot kap, amit-eddig különböző könyvekből kellett kikeresnie. Azt pedig, hogy szükség van-e erre a könyvre, úgy hiszem nem is kell külön hangsúlyozni. Minden tanító erősen érzi, mikor az állandóan bővülő ismeretanyagra, nagyobb követelményekre gondol, amit a legújabb Tanterv és a korszerű tanítás kíván. A jövő emberét **kell tanítanunk**, akire talán nálunk is nagyobb feladatok várnak. Sokan talán azt hinnék, hogy elemi fokon ez nem jelent sokat, csak aki komolyan veszi hivatását, az érzi, mennyire biztos tudást igényel. Ipari és kereskedelmi ismeretek terén a tanítónak éppen annyi és biztos tudásra van szüksége, mint pl. egy polgári iskolai tanárnak, csupán tanítási módszere más és valamivel kevesebbet kell közölnie.

A könyv célkitűzése már világosan megmondja, hogy nem az elemi iskola tanításanyagát, vagyis nem abban a formában találja meg benne a tanító, ahogyan tanítania kell, de annál biztosabb és a reális élethez alkalmazott csoportosítások szerint tárgyalja a korszerű ismeretanyagot.

I. Az ember és tápláléka. — II. A ruházkodás nyersanyagai és feldolgozásuk. — III. Az építőanyagaink előállításuk és feldolgozása.

Ez a három ismeretkör a vidék, a falu életének hű mása ipari és kereskedelmi téren. Azt találjuk ezekben, amiket a falu, elsősorban az alföldi falu ad, tehát a terményeket s azoknak feldolgozását és felhasználását.

IV. rész: Az ember használati tárgyai, anyagai és előállításuk. Megtalálunk ebben az agyag és porcellániparral kezdve az üveggyártás, kőszén, fa, papíros, műanyagok, műtrágyák stb.-n keresztül ez ismeretkörhöz tartozó minden tanításanyagot a legtisztább, legvilágosabb fogalmazásban.

V. rész: Az ember szerszámainak, gépeinek anyaga és feldolgozásuk.

Az utolsó tárgykör: »Közgazdasági ismeretek«. Ez talán még az előbbieknél is céltudatosabb segítőtársa lehet a tanítónak. Nem mintha mást találna benne mint, amit a tanítóképzőben tanult, de sokkal összefoglaltabban és egyszerűbb formában, áttekinthető csoportosításban.

A megszokott közgazdasági ismeretanyagot sem a szokott elvont formában találjuk, hanem a valóságos élet közvetlen vonatkozásaiban a mai élet legteljesebb figyelembevételével. Talán mondhatnánk úgy, hogy nem tankönyvszerűen, hanem problematikusan. Mint különösen jellemzőt, kiemelek néhány részt. »A művelt népek gazdálkodása« c. rész két alcímre